

Sagsnr.
2019 - 1635

Doknr.
160913

Dato
13-11-2019

KOMMENTERET HØRINGSNOTAT

OVER

Forslag til lov om ændring af lov om valg til Folketinget og lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (Ny procedure for indsamling af vælgererklæringer m.v.)

1. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslaget blev den 23. september 2019 sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Dansk Blindesamfund, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Ungdoms Fællesråd, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Ældreråd, Datatilsynet, Det Centrale Handicapråd, Digitaliseringsstyrelsen, DI-ITEK, DIT – Dansk IT, Forbrugerrådet Tænk, Institut for Menneskerettigheder, IT-politisk forening, ITU, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, KL, Københavns Universitet (Datalogisk Institut og Institut for Statskundskab), PROSA, Rådet for Digital sikkerhed, Teknologirådet, Valgnævnet, Ældre Sagen og Aarhus Universitet (Institut for Datalogi og Statskundskab).

Social- og Indenrigsministeriet har modtaget svar fra:

Advokatrådet, Danske Ældreråd, Datatilsynet, Digitaliseringsstyrelsen, Forbrugerrådet Tænk, Institut for Menneskerettigheder, ITU, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, KL, Københavns Universitet (Institut for Statskundskab), Ældre Sagen og Aarhus Universitet (Institut for Statskundskab).

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

2. Høringssvarene

Advokatrådet og Forbrugerrådet Tænk har ikke ønsket at udtale sig om lovforslaget.

Danske Ældreråd, KL, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Københavns Universitet (Institut for Statskundskab) og Ældre Sagen har ikke bemærkninger til lovforslaget.

Datatilsynet, Digitaliseringsstyrelsen (herunder sekretariatet for digitaliseringsklar lovgivning), Institut for Menneskerettigheder, ITU og Aarhus Universitet (Institut for Statskundskab) har afgivet bemærkninger til lovforslaget.

2.1. Krav om valgret for partiindehavere

Institut for Menneskerettigheder anbefaler i sit høringssvar, at Social- og Indenrigsministeriet overvejer, om personer under 18 år, der ønsker at få godkendt et partinavn med henblik på, at partiet kan blive opstillingsberettiget, kan indlevere en fuldmagt fra forældremyndighedsindehaveren. Instituttet bemærker i den forbindelse, at en regel om, at partiindehaveren skal have valgret, kan risikere at få en vis indflydelse på børn og unges demokratiske deltagelse i forbindelse med valg.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet anser det for naturligt, at reglerne om adgang til at få godkendt et partinavn med henblik på deltagelse i folketingsvalg eller Europa-Parlamentsvalg følger reglerne om valgret til Folketinget henholdsvis Europa-Parlamentet. Dette er bl.a. begrundet i, at godkendelse af partinavn og indsamling af vælgererklæringer sker med henblik på, at partiet kan blive opstillingsberettiget og dermed opstille kandidater til Folketinget henholdsvis Europa-Parlamentet.

Der er herved alene tale om en begrænsning af, hvem der kan være indehaver af et partinavn, og ikke i øvrigt en regulering af partiernes interne forhold, herunder mindreåriges deltagelse i partiernes arbejde eller deltagelse i den offentlige politiske debat i øvrigt.

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.2. Den nye procedure for afgivelse af vælgererklæringer

2.2.1. Sekretariatet for digitaliseringsklar lovgivning (under Digitaliseringsstyrelsen) og **Digitaliseringsstyrelsen** finder, at afgrænsningen af vælgere, der kan afgive en papirbaseret vælgererklæring, hvor der tages afsæt i fritagelse for Digital Post, i det konkrete tilfælde udgør en hensigtsmæssig afvejning af hensynet til den enkelte borgers mulighed for at gøre brug af sine demokratiske rettigheder på den ene side og på den anden side hensynet til myndighedernes ressourceforbrug samt princippet om digital kommunikation. Sekretariatet for digitaliseringsklar lovgivning og Digitaliseringsstyrelsen anbefaler dog i deres høringssvar, at Social- og Indenrigsministeriet overvejer, om borgere, der ikke er fritaget for Digital Post, skal kunne afgive vælgererklæring ved en papirbaseret procedure af andre grunde.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet anser afgrænsningen af, hvem der kan benytte den papirbaserede model, som både rimelig og fornuftig, særligt med henvisning til principperne for digitaliseringsklar lovgivning. Ministeriet har i den sammenhæng særligt lagt vægt på princip nr. 1 om enkle og klare regler derved, at det skal være klart for borgerne, hvem der har ret til at afgive en papirbaseret vælgererklæring, og at ordningen skal være enkel at administrere for myndighederne. Endvidere kan ministeriet henvise til princip nr. 2, 3 og 6 om digital kommunikation, muliggørelse af

automatisk sagsbehandling og anvendelse af eksisterende offentlig infrastruktur. Efter ministeriets vurdering understøtter disse principper ministeriets valg af en ordning, hvor ministeriet ikke vil skulle tage konkret stilling til, hvem der kan afgive en papirbaseret vælgererklæring, hvor borgeren slipper for at skulle afvente ministeriets stillingtagen, før borgeren kunne afgive vælgererklæring, og hvor det vil være en ret for de borgere, der er fritaget for obligatorisk tilslutning til Digital Post, at afgive en papirbaseret vælgererklæring. Der henvises endvidere til afsnit 4 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, hvor principperne for digitaliseringsklar lovgivning er nærmere beskrevet.

Endelig kan det oplyses, at det af Digitaliseringsstyrelsens statistik om Digital Post fra 2. kvartal 2019 fremgår, at 401.390 borgere er fritaget for obligatorisk Digital Post, og at 4.454.701 borgere er tilmeldt Digital Post.

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.2.2. Aarhus Universitet (Institut for Statskundskab) anfører bl.a. i sit høringssvar, at det ikke fremgår tydeligt af lovforslaget, at vælgeren syv dage efter støttetilkendegivelsen modtager en påmindelse om, at der nu kan afgives endelig vælgererklæring.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Den nærmere procedure for afgivelse af vælgererklæring vil blive fastlagt i den bekendtgørelse, der skal udstedes efter det foreslåede § 12 b i folketingsvalgloven og § 11 b i Europa-Parlamentsvalgloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 15, og § 2, nr. 15.

Social- og Indenrigsministeriet er imidlertid enig med Aarhus Universitet (Institut for Statskundskab) om, at det er hensigtsmæssigt at præcisere i bemærkningerne til lovforslaget, at vælgerne vil modtage en sådan påmindelse. Beskrivelsen heraf er derfor indsat i de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 6 (folketingsvalglovens § 12, stk. 6, 2. pkt.), § 1, nr. 8, og § 2, nr. 6 (Europa-Parlamentsvalglovens § 11, stk. 6, 2. pkt.), og § 2, nr. 8, hvortil der henvises.

2.2.3. Digitaliseringsstyrelsen har anbefalet en række tekstmæssige ændringer i forhold til beskrivelsen af NemID, E-boks og beskrivelsen af tilslutning til Digital Post.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet har i relevant omfang indarbejdet de foreslåede tekstmæssige ændringsforslag. Der henvises til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 6 (folketingsvalglovens § 12, stk. 6, 2. pkt.), og § 2, nr. 6 (Europa-Parlamentsvalglovens § 11, stk. 6, 2. pkt.).

2.3. Gyldigheden af vælgererklæringer

2.3.1. Aarhus Universitet (Institut for Statskundskab) anfører bl.a. i sit høringssvar, at det bør overvejes at ændre gyldighedsperioden for vælgererklæringerne, så den bliver parallel til gyldighedsperioden for partianmeldelser, dvs. til førstkommende folketingsvalg, dog minimum 18 måneder,

henholdsvis til førstkommende Europa-Parlamentsvalg. Institutet henviser til, at der med de foreslåede regler vil kunne opstå situationer, hvor vælgererklæringer, der er afgivet tidligt i en valgperiode, vil kunne miste deres gyldighed inden det kommende valg.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

I den politiske aftale af 22. marts 2019 om en ny procedure for indsamling af vælgererklæringer er det fastsat, at en vælgererklæring fortsat skal være gyldig i 18 måneder fra afgivelsen.

Gyldighedsperioden for vælgererklæringer ændres således ikke med dette lovforslag. I lovforslaget foretages der alene en mindre teknisk justering af, hvornår gyldighedsperioden begynder. Ved at fastholde de gældende regler om vælgererklæringers gyldighedsperiode sikres en for vælgeren entydig afgrænsning af gyldighedsperiodens længde, som vælgeren i øvrigt vil blive vejledt om, når vælgeren benytter det nye digitale system til at afgive en vælgererklæring.

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.3.2. ITU anfører, at lovforslaget mangler en entydig juridisk bindende definition af en gyldig vælgererklæring, jf. anbefaling nr. 1.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Af lovforslagets § 1, nr. 6 (folketingsvalglovens § 12, stk. 6), og § 2, nr. 6 (Europa-Parlamentsvalglovens § 11, stk. 6), foreslås det blandt andet, at vælgeren, medmindre vælgeren har afgivet vælgererklæring gennem den papirbaserede procedure, kun kan afgive vælgererklæring, såfremt vælgeren har identificeret sig gennem den digitale løsning. Vælgererklæringen kan kun registreres i den digitale løsning, såfremt vælgeren kan afgive en gyldig vælgererklæring efter stk. 8-10. En vælgererklæring er kun gyldig, såfremt vælgererklæringen er registreret i den digitale løsning.

En vælgererklæring er således gyldig, hvis 1) vælgeren har identificeret sig gennem den digitale løsning eller papirbaserede procedure, 2) vælgeren efter stk. 8-10 kan afgive en gyldig vælgererklæring, og 3) vælgererklæringen er registreret i den digitale løsning.

Social- og Indenrigsministeriet henviser endvidere til de almindelige bemærkninger afsnit 3.1.2.8, hvor gyldigheden af vælgererklæringer er beskrevet. Ministeriet anser denne beskrivelse for at være en entydig definition af en gyldig vælgererklæring.

Endvidere kan ministeriet henvise til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 6 (folketingsvalglovens § 12, stk. 6, 4. pkt.), hvor der bl.a. fremgår følgende:

»Det foreslåede stk. 6, 4. pkt., sammenholdt med det foreslåede stk. 6, 2. og 3. pkt., vil indebære, at en vælgererklæring kun er gyldig, hvis vælgererklæringen er registreret i den digitale løsning, hvis vælgeren har identificeret sig gennem den

digitale løsning eller gennem den papirbaserede procedure, og hvis vælgeren kan afgive en gyldig vælgererklæring efter det foreslåede stk. 8-10.«

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.4. Databeskyttelsesretlige aspekter

2.4.1. Datatilsynet anfører bl.a. i sit høringssvar, at behandling af følsomme oplysninger på baggrund af samtykke i forbindelse med vælgerens afgivelse af støttetilkendegivelse og vælgererklæring samt i forbindelse med anmeldelse af partier vil være uhensigtsmæssigt. Datatilsynet henviser bl.a. til, at et samtykke efter databeskyttelsesforordningen skal opfylde en række betingelser for at være gyldigt, og at samtykket kan tilbagekaldes.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet har taget de anførte bemærkninger til efterretning og har på den baggrund ændret hjemlen til behandling af de pågældende oplysninger til databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra f, dvs. at behandling er nødvendig, for at retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, eller når domstole handler i deres egenskab af domstol. Beskrivelsen heraf fremgår af de almindelige bemærkninger afsnit 3.3.2, hvortil der henvises.

2.4.2. Datatilsynet har endvidere anført, at Social- og Indenrigsministeriet bør redegøre for de databeskyttelsesretlige roller for så vidt angår Valgnævnet og Social- og Indenrigsministeriets funktion som sekretariat for Valgnævnet.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Kompetencefordelingen mellem Valgnævnet og Social- og Indenrigsministeriet og dermed de databeskyttelsesretlige roller for Valgnævnet og Social- og Indenrigsministeriet som sekretariat for Valgnævnet bliver ikke berørt af lovforslaget. Ministeriet har derfor ikke fundet anledning til at beskrive de databeskyttelsesretlige roller for så vidt angår Valgnævnet og Social- og Indenrigsministeriets funktion som sekretariat for Valgnævnet nærmere.

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.4.3. Datatilsynet har endvidere anført, at Social- og Indenrigsministeriet ved udformningen af ansøgningsskemaet og fremgangsmåden for indgivelse af ansøgningsskemaet til brug for ansøgning om et nyt partinavn bør tage hensyn til, at uvedkommende i videst muligt omfang ikke får adgang til personoplysninger om andre personer.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet er enig heri og har på den baggrund tilføjet, at repræsentanten for partijeeren vil kunne vælge at indsende sit personnummer separat, f.eks. via sikker post (e-Boks), i stedet for at angive dette på ansøgningskemaet, hvis vedkommende ønsker dette. Repræsentanten vil blive vejledt herom. Dette fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 4 (folketingsvalglovens § 12, stk. 3, 2. pkt.) og § 2, nr. 4 (Europa-Parlamentsvalglovens § 11, stk. 3, 2. pkt.), hvortil der henvises.

2.5. Sikkerhedsmæssige aspekter

2.5.1. ITU anfører bl.a., at lovforslaget mangler bestemmelser, der kan sikre vælgerens tillid til integriteten af portalsystemet og de indsamlede vælgererklæringer. ITU finder det bl.a. uklart, hvorledes en vælger, som ikke er registreret i CPR, kan identificeres gennem den foreslåede papirbaserede procedure, jf. anbefaling nr. 4.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet anser det for *helt afgørende* for det nye portalsystem til brug for indsamling af vælgererklæringer – og dermed det danske demokrati som sådan – at vælgerne har tillid til systemet.

Med henvisning hertil og med henblik på at sikre proceduren for indsamling af vælgererklæringer mod omgåelse eller manipulation har Social- og Indenrigsministeriet i sidste folketingssamling (2018-19, 2. samling) fremsat lovforslag nr. L 1 af 13. august 2019 om ændring af lov om valg til Folketinget og lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (Sanktioner for retsstridig indsamling af vælgererklæringer), jf. Folketingstidende 2018-19 (2. samling), A, L 1. Lovforslaget er vedtaget som lov nr. 950 af 17. september 2019. Med loven kan det herefter sanktioneres, hvis proceduren for indsamling af vælgererklæringer omgås eller manipuleres. Reglerne i lov nr. 950 af 17. september 2019 vil fortsat stå ved magt som et supplement til dette lovforslag.

Social- og Indenrigsministeriet lægger endvidere i den sammenhæng vægt på, at der med et digitalt system til brug for indsamling af vælgererklæringer sker en langt mere effektiv og gennemgående kontrol, end da indsamlingen af vælgererklæringer udelukkende foregik ved brug af papirformularer. Efter den tidligere papirbaserede proces, der var gældende frem til 2016, blev vælgererklæringer, når de blev indleveret i forbindelse med en partianmeldelse, alene kontrolleret ved at udtage en stikprøve, der blev manuelt gennemgået. Med det nuværende digitale system og det kommende portalsystem til brug for indsamling af vælgererklæringer vil samtlige vælgererklæringer blive kontrolleret, ligesom denne kontrol vil ske løbende i forbindelse med, at vælgererklæringerne afgives.

Ministeriet skal endvidere bemærke, at der med lovforslaget ikke sker en ændring af, at alle vælgererklæringer, herunder de papirbaserede vælgererklæringer, skal registreres i det digitale system, og at også papirbaserede vælgererklæringer bl.a. gennem afgivelse af CPR-nummer bliver identificeret. Dette er også tilfældet efter den gældende lovgivning.

Høringssvaret giver på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.5.2. ITU har endvidere anført, at vælgererklæringer af hensyn til dokumentation og eventuel tvivl aldrig bør slettes, men blot markeres som udløbet i systemet, når de ikke længere er gyldige, jf. anbefaling nr. 2.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Efter databeskyttelsesforordningens princip om dataminimering, der er fastsat i forordningens artikel 5, stk. 1, litra c, skal personoplysninger være tilstrækkelige, relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles.

Social- og Indenrigsministeriet anser det imidlertid for at gå videre, end formålet med reglerne tilsiger, at opbevare vælgererklæringer, efter at de ikke længere er gyldige. Opbevaring af følsomme personoplysninger i form af vælgererklæringer, der ikke længere er gyldige, for en periode, der i princippet ikke er tidsbegrænset, vil efter ministeriets opfattelse være i strid med databeskyttelsesforordningens princip om dataminimering.

Høringssvaret giver derfor på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

2.5.3. ITU har anbefalet, at det i lovforslaget nærmere beskrives, hvem der har adgang til oplysninger om de personer, der har afgivet vælgererklæringer i det kommende portalsystem, jf. anbefaling nr. 5.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Beskrivelse af tilrettelæggelsen af, hvem der får adgang til oplysningerne i systemet, fremgår af afsnit 3.3.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger om databeskyttelses- og sikkerhedsaspekter. På baggrund af ITU's høringssvar har Social- og Indenrigsministeriet uddybet det pågældende afsnit.

Som anført i det pågældende afsnit i lovforslagets bemærkninger, vil partierne ikke få adgang til løsningen, og de vil derfor ikke have adgang til oplysninger om de enkelte vælgeres afgivelse af vælgererklæring. Alle vælgere vil derimod få adgang til at logge ind med NemID med henblik på at kunne se, hvilket parti de selv har afgivet støttetilkendegivelse og vælgererklæring til.

Social- og Indenrigsministeriet vil som anført endvidere sikre, at det digitale portalsystem tilrettelægges på en sådan måde, at det mest muligt begrænses, hvem der internt i ministeriet og hos ministeriets databehandler får adgang til systemet, og at systemet i øvrigt tilrettelægges, så den administrative adgang for ministeriets ansatte begrænses til det strengt nødvendige.

For så vidt angår de digitalt afgivne vælgererklæringer får Social- og Indenrigsministeriet som anført først adgang til oplysninger om, hvem der har afgivet vælgererklæring for et parti, hvis partiet anmelder sig over for ministeriet med henblik

på at blive opstillingsberettiget til valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet. For så vidt angår de papirbaserede vælgererklæringer vil det blive sikret, at papirformularerne – når oplysningerne derfra er registreret i systemet og dermed undergivet samme sikkerhed som de digitalt afgivne – bliver opbevaret aflåst og sikret mod uvedkommendes adgang.

2.5.4. Endelig har ITU fremført en række anbefalinger vedrørende ministeriets tilrettelæggelse og drift af det kommende portalsystem samt offentliggørelse af forskellige dokumenter vedrørende udviklingen m.m. af det kommende portalsystem, jf. blandt andet anbefaling nr. 6.

Social- og Indenrigsministeriets bemærkninger:

Social- og Indenrigsministeriet er særdeles optaget af, at det kommende portalsystem til brug for indsamling af vælgererklæringer bliver sikkert, både i forhold til beskyttelse af personoplysninger og i forhold til omgåelse og misbrug. Ministeriet vil i samarbejde med Center for Cybersikkerhed, der er en del af Forsvarets Efterretningstjeneste, overveje, i hvilken grad dokumenter om det kommende system til brug for indsamling af vælgererklæringer kan offentliggøres.

Høringssvaret giver på dette punkt ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

3. Øvrige ændringer af lovforslaget

Ud over de ændringer, der er nævnt ovenfor, har Social- og Indenrigsministeriet fundet anledning til at foretage en række teknisk prægede ændringer af lovforslaget efter høringen.